

การกำหนดเหตุกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด

DETERMINATION OF AGGRAVATING SUBSTANCES IN THE OFFENSE OF BODILY HARM TO THE PERSON UNDER THE POWER BY ANY OTHER MEANS

รัชชานนท์ ยวนกะเปา*

Ratchanon Yuankapao*

อัจฉริยา ชูตินันท์**

Achariya chutinan**

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* LL.M. Student, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University,
Police Captain, Deputy Inspector Narcotics Intelligence Center, Narcotics Suppression Bureau

* e-mail: 635154040029@dpu.ac.th

** รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ปริดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assist. Prof. Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

** e-mail: Achariya_amp@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันกรณีการทำร้ายร่างกายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำร้ายร่างกายบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ซึ่งการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นได้นั้นเป็นเพียงความผิดตามมาตรา 295 เท่านั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาโดยพิจารณาถึงหลักการเพิ่มโทษของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด” เข้ามาซึ่งเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ที่บัญญัติแก้ไขเป็นเหตุเพิ่มโทษเพื่อคุ้มครองไปถึงผู้อยู่ในความปกครองตามความเป็นจริงทุกประการไม่ว่าจะเป็น ลูกเลี้ยง หลาน เด็กซึ่งอยู่ในความอนุเคราะห์ จึงเห็นควรที่จะนำคำดังกล่าวมาเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้ผู้กระทำต้องรับโทษสูงขึ้น

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และเปรียบเทียบการกำหนดเหตุการณ์ในกรณีการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดให้ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการทำร้ายร่างกายบุคคลทั่วไป เนื่องจากผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นได้นั้นได้รับผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจมากกว่าคนทั่วไปและผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดสำเร็จได้โดยง่าย เพราะผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นได้นั้นไม่กล้าที่จะเรียกร้องสิทธิให้แก่ตนเองไม่ว่าจะเป็นการร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือขอความช่วยเหลือโดยเหตุที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้กระทำความผิดไม่ว่าด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด จึงเห็นสมควรเพิ่มโทษผู้กระทำด้วยเหตุปัจจัยข้างต้น

คำสำคัญ : ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด การกำหนดเหตุการณ์ การทำร้ายร่างกาย

ABSTRACT

At present, physical assault is a frequent problem in Thai society, especially physical harm to persons who are under power for any other reason. which physically harming those under power by any other means is only an offense under section 295 "Person under power by any other means", which increases the penalty for sex offenses. that the amendment is a cause to increase the punishment for protection to those in the custody according to the reality in all respects, whether it is a stepchildren, grandchildren, children who are in courtesy Therefore, it is appropriate to use the aforementioned word as a reason to increase the punishment for the offense of assault causing the offender to be punished higher.

In this thesis is a research study. Analyze and compare the determination of aggravating substances in the case of bodily harm to persons under power in any other way under Thai law compared to foreign laws. The author therefore proposes that the crime of bodily harm to those under power by any other means shall be punished more severely than the physical

harm of an ordinary person. Because those under power by any other means have a greater impact on the body, mind, and spirit than the average person, and offenders have a chance to succeed easily. because those under power by any other reason do not dare to claim rights for themselves whether they are complaining, accusing or asking for help on the grounds of relying on the offender for any reason Therefore, it is appropriate to increase the punishment of the offender due to the above factors.

Keywords: person underpower by any other means, determination of aggravating substances, physical assault

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความผิดอาญาแต่ละฐานประกอบด้วยคุณธรรมทางกฎหมาย กรรมของการกระทำ ผู้กระทำและการกระทำเข้าด้วยกัน¹

ในการบัญญัติความผิดอาญาฐานต่าง ๆ นั้นมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานในทางความคิด แม้ผู้บัญญัติจะได้กำหนดคุณธรรมทางกฎหมายก่อนการบัญญัติความผิดอาญาก็ตาม กล่าวโดยเฉพาะก็คือ องค์ประกอบของความผิดอาญามาจากปทัสถานและปทัสถานมาจากคุณธรรมทางกฎหมาย เช่น การบัญญัติมาตรา 288 ในประมวลกฎหมายอาญาเกิดจากปทัสถานว่าเป็นการไม่สมควรที่จะฆ่ามนุษย์ ทั้งนี้เพราะชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่พึงหวงแหนหรือธำรงรักษาไว้²

เนื่องจากในปัจจุบันนั้นมีการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกายของบุคคลในครอบครัว ทำร้ายร่างกายบุตรบุญธรรม ทำร้ายผู้อยู่ในความปกครอง การทำร้ายร่างกายลูกจ้าง โดยการทำร้ายโดยเจตานั้นมีประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้แต่จะแตกต่างกัน คือผลของการทำร้าย เช่นมาตรา 391 เป็นการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นอันตราย มาตรา 295³ ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นอันตรายต่อกายหรือจิตใจ มาตรา 297 ทำร้ายผู้อื่นทำให้ได้รับอันตรายสาหัสและมาตรา 290 ทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยจะมีอัตราโทษที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละฐานความผิดและการทำร้ายนั้นก่อให้เกิดความเสียหายในหลายระดับ

โดยปกติการทำร้ายร่างกายกันนั้นมีทั้งบุคคลทั่วไปที่ไม่รู้จักกัน หรือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันก็ได้ โดยบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกัน เมื่อพิจารณาจากฐานะหรือ

¹ คณิต ณ นคร, “ผู้เสียหายในคดีอาญา,” วารสารอัยการ, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1, (มกราคม 2521). น. 48 (45).

² คณิต ณ นคร, พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), น. 91.

³ มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำในลักษณะที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือหรือมีอิทธิพลครอบงำผู้ถูกกระทำและทำให้โอกาสของผู้กระทำผิดเป็นผลสำเร็จมากกว่าการทำร้ายทั่วไป การกระทำความผิดนั้นเห็นได้ว่าเป็นไปโดยง่ายหรือสะดวกขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวผู้ถูกกระทำถูกบังคับ ชื่นใจ หรือจำยอมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นสาเหตุปัจจัยอีกอย่างหนึ่งของการทำร้ายร่างกายและส่วนใหญ่ผู้ถูกทำร้ายจะไม่กล้าใช้สิทธิของตนเองไม่ว่าจะเป็นการร้องทุกข์ ขอความช่วยเหลือ หรือใช้สิทธิทางศาล เพราะเห็นว่าบุคคลที่ทำร้ายตนนั้นเป็นผู้มีพระคุณหรืออาจจะเป็นเพราะต้องพึ่งพาอาศัยผู้ที่ทำร้ายอีกต่อไปไม่ว่าด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

เหตุการณ์นั้นคือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งในเรื่องของการทำร้ายร่างกายนั้น เหตุการณ์มีบัญญัติไว้ในมาตรา 296⁴ โดยนำเอามาตรา 289 มาใช้ผ่านทางมาตรา 296 โดยเหตุการณ์นี้จะเกี่ยวกับการกระทำที่รุนแรง กระทำต่อบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กัน กระทำโดยคิดทบทวนมาก่อน หรือกระทำไปเพื่อประโยชน์อย่างอื่น อันถือได้ว่าเป็นเหตุที่เพิ่มโทษให้แก่ผู้กระทำนั่นเอง การกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ออกอาจ โหดร้าย ไร้อรรถาบรรณ กฎหมายจึงบัญญัติเป็นเหตุเพิ่มโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นแตกต่างจากการกระทำโดยทั่วไป ซึ่งเหตุเพิ่มโทษนี้ก็สามารถยับยั้งผู้กระทำความผิดได้เพราะเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับหากกระทำการดังกล่าว และเพื่อที่จะให้อาชญากรรมลดลงก็ควรที่จะเพิ่มโทษสำหรับความผิดบางกรณีที่สามารถกระทำได้โดยใช้อำนาจหรืออิทธิพลครอบงำผู้ถูกกระทำ มาตรา 289 เป็นมาตราที่กำหนดถึงเหตุการณ์ของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น แต่นำเหตุการณ์ดังกล่าวมาใช้ในการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายด้วยตามหลักในมาตรา 290 วรรคสอง, มาตรา 296 และมาตรา 298 ซึ่งความตามมาตรา 289 นั้นเป็นในส่วนของเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น⁵

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาถึงเหตุการณ์ของการทำร้ายร่างกายผู้อื่นดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 296 ประกอบมาตรา 289 นั้น เห็นว่ายังมีการกระทำที่ร้ายแรงหลายประการที่มีความเป็นอันตรายอันเกิดจากจิตใจที่ชั่วร้ายของผู้กระทำแต่ผู้กระทำนั้นยังคงรับผิดตามบททั่วไปในมาตรา 295 เท่านั้น⁶ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นควรกำหนดเหตุการณ์สำหรับความผิดที่ผู้กระทำกระทำต่อผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดให้ต้องรับโทษหนักกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นในกรณีธรรมดา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเกิดแนวคิดและแนวทางในการศึกษาถึงเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป เพื่อแก้ไขปัญหาและคุ้มครองลูกเลี้ยงอย่างเพียงพอกับความเสียหายที่เกิดขึ้น

⁴ มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้น มีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

⁵ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น. 128-129.

⁶ อัจฉริยา ชูตินันท์, “การกำหนดเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำที่ใช้วิธีการที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นกรณีธรรมดาให้ต้องระวางโทษหนักขึ้น,” วารสารสุทธิปริทัศน์, ปีที่ 35, ฉบับที่ 1, (มกราคม-มีนาคม 2564).

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดที่เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายในปัจจุบันที่ยังไม่ครอบคลุมถึงการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายของกฎหมายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด การบัญญัติกฎหมายในเหตุการณ์กรณีทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อทราบหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ยังไม่ครอบคลุมถึงการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด เพื่อให้ทราบถึงการกำหนดเหตุการณ์ของการทำร้ายร่างกายของกฎหมายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการกำหนดเหตุการณ์ในการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด

2. แนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดเหตุการณ์

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา

เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาแล้วบุคคลนั้นจะถูกลงโทษทางอาญา โทษทางอาญาจะต้องมีประสิทธิภาพในการยับยั้งมิให้คนที่กระทำผิดแล้วหวนกลับไปทำผิดอีกและจะต้องมีประสิทธิภาพในการที่จะยับยั้งมิให้คนอื่นเลียนแบบกระทำความผิดนั้น ในทางตรงกันข้ามหากโทษทางอาญาไม่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ (recidivism) หรืออาชญากรรมเลียนแบบ ซึ่งจะทำให้สังคมไม่สงบสุขและแสดงถึงความล้มเหลวของกฎหมายอาญา ดังนั้นการศึกษาเรื่องโทษทางอาญาเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง⁷

ในคดีอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นย่อมต้องมีการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้มีการก่ออาชญากรรมและเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทั้งนี้การลงโทษทางอาญานั้นมีทั้งโทษที่บังคับเข้ากับชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งมีจุดประสงค์ในการลงโทษที่แตกต่างกันไป และในการลงโทษนั้นจะต้องมีการบังคับคดีเป็นขั้นตอนสุดท้ายภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ว่าจะเป็นการบังคับคดีแห่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือการบังคับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ก็มีจุดประสงค์เหมือนกันคือเพื่อให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือจำเลยต้องถูกบังคับชำระหนี้หรือได้รับโทษสำหรับความผิดที่ตนได้ก่อขึ้น

⁷ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาขั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), น. 163.

“โทษ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานในความหมายทั่วไปจะหมายถึงความผิดหรือผลแห่งความผิดที่ต้องรับผลร้าย ส่วนในความหมายของความผิดในทางอาญาจะหมายถึงมาตรการที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ การประหารชีวิต การจำคุก การกักขัง และการริบทรัพย์สิน

โทษทางอาญา คือ ผลร้ายซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับเนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา โดยแนวคิดในการกำหนดโทษและความผิดที่มีโทษทางอาญาอาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันตามแต่สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

การลงโทษทางอาญานั้นเป็นการลงโทษที่รุนแรงและกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าโทษทางอาญาควรใช้กับการกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงเท่านั้น ศาสตราจารย์ Herbert L. Packer แห่งมหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ดเสนอหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญาซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางไว้ดังนี้⁸

1. คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าการกระทำนั้นคุกคามหรือเป็นอันตรายร้ายแรงต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยมีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของ บุคคลและสังคม เช่น การฆ่าผู้อื่น การข่มขืน การใช้กำลังประทุษร้าย การชิงทรัพย์ เป็นต้น
2. การลงโทษทางอาญาต้องทำให้กระทำความผิดนั้นๆ ลดน้อยลง
3. การลงโทษทางอาญาต้องไม่ทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมต้องลดน้อยลง
4. หากเป็นความผิดอาญาแล้วจะสามารถบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันทั้งโดยต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการสืบหาและจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ
5. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องมีประสิทธิภาพในการพิสูจน์ความผิดและลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ก่อให้เกิดภาระแก่การดำเนินกระบวนการจนเกินขอบเขตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ
6. ไม่มีทางเลือกอื่นที่เหมาะสมกว่าการลงโทษทางอาญา

2.2 แนวความคิดในการกำหนดเหตุฉกรรจ์

แนวคิดและหลักการลงโทษทางอาญามีขึ้นก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและประกันผลประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เมื่อพิจารณาในแต่ละฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาย่อมมีบทลงโทษที่มีความรุนแรงแตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำหรือผลของการกระทำ ดังนั้นสัดส่วนของโทษจึงมีความเกี่ยวข้องกับเหตุฉกรรจ์หรือพฤติการณ์ของการกระทำที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น อนึ่งนักนิติศาสตร์ไทยศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทัย ได้อธิบายความของ “เหตุฉกรรจ์” ว่าหมายถึง เหตุที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น อนึ่งแนวความคิดในการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์เป็นแนวคิดในการรับโทษหนักขึ้นตามพฤติการณ์หรือเหตุฉกรรจ์ เหตุฉกรรจ์จึงไม่ใช่บทเพิ่มโทษแต่เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นจากบทบัญญัติพื้นฐาน ซึ่งแนวคิดนี้ความหนักเบาของโทษจะกำหนดตามความร้ายแรงของอันตรายของการกระทำ

⁸ Herbert L. Packer, *The Limits of the Criminal Sacntion*, (1968), p. 296. (อ้างถึงใน วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2551, น. 6).

ความผิด อันเป็นแนวคิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้น ช่มชู้และเพื่อยับยั้งอาชญากรรมอันเป็นการตอบแทน ความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of Criminology) อย่างไรก็ตามแม้ปัจจุบันการลงโทษจะมุ่งไปแนวทางเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ในสังคมต้องการให้อาชญากรได้รับโทษหนักเท่ากับความร้ายแรงของอาชญากรรม กฎหมายจึงไม่อาจละเลยวัตถุประสงค์ของการแก้แค้นและการช่มชู้เพื่อยับยั้งและป้องกันอาชญากรรมลงได้โดยจะใช้มาตรการต่าง ๆ ควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม ประกอบกับในสถานการณ์ของสังคมไทยปัจจุบัน สถิติการก่ออาชญากรรมมีแนวโน้มสูงขึ้นและทวีความรุนแรงในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ประมวลกฎหมายอาญาของไทยจะต้องกำหนดให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ อันเป็นแนวคิดหลักของกฎหมายอาญาอันเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยและหลักประกันการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม⁹

การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์¹⁰ นั้นมีที่มาจากแนวคิดทางอาชญาวิทยาและแนวคิดในเรื่องวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการลงโทษนั้นมีวิธีที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัยของแต่ละสังคม อีกทั้งการกำหนดโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด เพราะสภาพแห่งความผิดอาจมีความร้ายแรงที่แตกต่างกัน หากมีการกำหนดโทษตามตัวในความผิดอาจจะก่อให้เกิดเหตุฉุกเฉินคดีได้ กฎหมายอาญาจึงได้มีการกำหนดให้มีการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์มานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้กฎหมายอาญาได้มีการแบ่งความผิดออกเป็นหลายระดับ ซึ่งมีทั้งความผิดที่มีความร้ายแรงและไม่มีความร้ายแรง ในความผิดที่มีความร้ายแรงนั้นอาจจะพิจารณาได้จากความเสียหายหรืออันตรายกับการถูกดำเนินหรือถูกประนามจากสังคม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนั้นแม้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะส่งเสริมการลงโทษแบบฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อให้ได้กลับใจเป็นคนดี แต่สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ คืออาชญากรรมในปัจจุบันนั้นนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นตามพฤติการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งความรู้สึกของคนในสังคมก็ยังต้องการให้อาชญากรได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิด โดยจะต้องได้รับโทษที่หนักเพียงพอกับความร้ายแรงที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น กฎหมายจึงมีอาจจะละทิ้งวัตถุประสงค์ในการแก้แค้นทดแทนหรือช่มชู้ป้องกันอาชญากรรมได้ แต่ทั้งนี้จะต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม

2.3 ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์

1) ปัจจัยการกำหนดเหตุการณ์การกำหนดเหตุการณ์ตามประมวลกฎหมายไทยในความผิดฐานต่าง ๆ นั้นมีปัจจัยหลายประการที่นำมาพิจารณา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุอันมีลักษณะพฤติการณ์ที่มีความร้ายแรงของการกระทำโดยอาจแบ่งปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ได้ดังนี้

⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, “หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย,” วารสารสุทธิปริทัศน์, ปีที่ 35, ฉบับที่ 3, (กรกฎาคม – กันยายน, 2564).

¹⁰ ทวีพร คงแก้ว, “เหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย,” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553) น. 19.

(1) ความชั่วร้ายในจิตใจ เป็นการกำหนดโทษโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำหากผู้กระทำมีเจตนาที่ชั่วร้ายหรือมีจิตใจที่ชั่วร้ายมากกว่าปกติ

(2) ตัวผู้กระทำความผิด โดยดูจากบทบาทของผู้กระทำความผิด ซึ่งหากผู้กระทำความผิดนั้นมีบทบาทที่สำคัญ เช่น เป็นหัวหน้า เป็นผู้จัดการ เป็นต้น หากมีการกระทำความผิดก็จะต้องได้รับโทษหนักขึ้น หรือพิจารณาจากการกระทำโดยดูลักษณะของการกระทำว่ามีความร้ายแรงกว่าปกติ หรือมีลักษณะของการกระทำอุกฉกรรจ์หรือไม่ หรือกระทำโดยโหดร้ายทารุณ กระทำโดยมีอาวุธหรือวัตถุระเบิด กระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การข่มขืนโดยมีลักษณะเป็นการรุมโทรม เป็นต้น

(3) ตัวผู้ถูกกระทำความผิด หรือตัวทรัพย์สินที่ถูกกระทำความผิด โดยถ้าผู้ถูกกระทำความผิดนั้นเป็นผู้ที่มีความอ่อนแอ หรือไร้ความสามารถที่จะป้องกันหรือต่อสู้กับผู้กระทำความผิดได้ หรือผู้กระทำความผิดนั้นอาศัยความอ่อนแอของเหยื่อในความสะดวกที่จะกระทำความผิด หรือพิจารณาจากความสำคัญของทรัพย์สินที่ถูกกระทำ

(4) ความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับผู้ถูกกระทำความผิด ได้แก่ ความสัมพันธ์ในฐานะที่ผู้ถูกกระทำความผิดนั้นเป็นบุพการี นายจ้าง ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล กระทำการโดยอาศัยความไว้วางใจโดยอาศัยความใกล้ชิด สนับสนุน หรืออาศัยอำนาจผู้กระทำที่มีต่อผู้ถูกกระทำ

(5) เหตุจูงใจหรือจุดมุ่งหมายในการก่อให้เกิดการกระทำความผิด เป็นเรื่องของทางจิตใจของผู้กระทำ เช่น ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ถ้าการกระทำความผิดเป็นการเตรียมการ หรือเพื่อปกปิดความผิด หรือหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความผิด

(6) ลักษณะของการกระทำความผิด ซึ่งวิธีการหรือลักษณะของการกระทำความผิดบางอย่างที่อาจแสดงถึงความรุนแรง เช่น การกระทำความผิดโดยมีอาวุธ หรือโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยร่วมกันกระทำความผิดกันหลายคน หรือก่อให้เกิดความสะดวกในการกระทำความผิด เช่น การกระทำความผิดโดยใช้ความเป็นมืออาชีพ หรือไตร่ตรองไว้ก่อน

(7) สถานที่ เพราะบางสถานที่เป็นสถานที่สำคัญหรือสาธารณสถาน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ หรือสถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สถานที่ราชการ เป็นต้น

(8) โอกาสในการกระทำความผิด เพราะโอกาสนั้นถือว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการทำความผิด อันทำให้การกระทำความผิดสามารถทำได้สะดวกขึ้น หรือมีความสำเร็จมากขึ้น เช่น ลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือเนื่องจากผู้เสียหายขาดความระมัดระวัง หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายทั้งยังเป็นการซ้ำเติมความทุกข์ของผู้ถูกกระทำ

นอกจากนี้นักกฎหมายไทย ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการกำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้โดยได้แบ่งเหตุฉกรรจ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ¹¹ เหตุฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการกระทำ และเหตุฉกรรจ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม โดยเหตุฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการกระทำนั้น

¹¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น. 129.

เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในทางศีลธรรมของมนุษย์ จึงมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงภายในเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด กรณีจึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบภายใน เช่น เหตุการณ์จริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา 289 (4) เป็นการฆ่าภายหลังที่ผู้กระทำได้ทำการชั่งน้ำหนักผลได้ผลเสียในการที่จะฆ่าผู้อื่นและได้ตัดสินใจที่จะลงมือกระทำความผิดเป็นต้น สำหรับในส่วนของเหตุการณ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม เช่น เหตุการณ์จริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น เพื่อปกปิดความผิดของตน เพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอย่างอื่น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ตามมาตรา 289 (6) (7) เป็นต้น

2) แนวคิดการกำหนดเหตุการณ์ตามกฎหมายไทย การรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้ให้เหตุการณ์ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ก็เพื่อให้บุคคลนั้นรับโทษตามสมควรกับการกระทำผิดของตนที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่ากรณีธรรมดา ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการลงโทษจะต้องกำหนดเอาความร้ายแรงแห่งอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคน และอันตรายนี้คงวัดได้จากขีดแห่งความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เหตุการณ์ หมายถึง เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้บัญญัติความผิดที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ในความผิดลักษณะต่างๆ ไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอสรุปได้ว่าลักษณะหรือเหตุการณ์ออกเป็น 4 ลักษณะ¹² คือ

- (1) เหตุการณ์ที่คำนึงถึงบุคคลที่ถูกประทุษร้าย
- (2) เหตุการณ์ที่คำนึงถึงลักษณะพิเศษของเจตนา
- (3) เหตุการณ์ที่คำนึงถึงลักษณะวิธีของการกระทำ
- (4) เหตุการณ์ที่คำนึงถึงเจตนา

ศาสตราจารย์ คณิต ญ นคร ได้แบ่งเหตุการณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ¹³

- (1) เหตุการณ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของเหตุอาชญากรรม และ
- (2) เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับลักษณะของการกระทำ

กล่าวโดยสรุปคือ วัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ให้ผู้กระทำความผิดที่ประกอบด้วย เหตุการณ์ต้องรับโทษหนักขึ้นนั้นจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่สำคัญๆ ก็คือ การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนหรือชดเชยความผิด และการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกันปราบปราม ถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มีมาอย่างยาวนาน ซึ่งในปัจจุบันแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของการลงโทษเปลี่ยนแปลงไป โดยเห็นว่าการลงโทษควรมีเป้าหมายเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหาสาเหตุในการกระทำความผิดเพื่อให้กลับตัวเป็นคนดีด้วย แต่ถึงอย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่แนวคิดและ

¹² ปุณณคา บุญจันทร์, “การรับโทษหนักขึ้นศึกษากรณีการล่วงละเมิดทางเพศของผู้มีอำนาจบังคับบัญชา กระทำทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555) น. 45.

¹³ คณิต ญ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น. 129.

วัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ในคดีอาญานั้นยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งจะเห็นได้ว่าอาชญากรรมมีลักษณะที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่ควรที่จะนำมาตรากฎการลงโทษทางอาญาและมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาปรับใช้ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

3. วิเคราะห์ขอบเขตความหมายของคำว่าผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

บทบัญญัติและเจตนารมณ์ของเหตุการณ์ในความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครองนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 285 ซึ่งเป็นเหตุเพิ่มโทษในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ จึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ว่ามีกรณีใดบ้างที่เป็นเหตุเพิ่มโทษให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้เป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำให้ผ่านพ้นปัญหาที่มีอยู่โดยนำเอาโทษที่สูงขึ้นกว่าการทำร้ายบุคคลธรรมดาเพื่อแก้ปัญหายับยั้ง

บทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ทำให้พบว่าการบัญญัติกฎหมายยังมีช่องว่างทางกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันได้บัญญัติถึงเหตุเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ หรือผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาลให้ต้องรับโทษหนักขึ้นหนึ่งในสามของความผิดนั้น ๆ แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นผู้มีความสัมพันธ์พิเศษ เช่น พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง บุคคลในครอบครัว เหตุใดบุคคลเหล่านี้จึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่อยู่ในสถาบันครอบครัวและต้องรับโทษหนักกว่าบุคคลทั่วไป

พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562¹⁴ ได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ด้วยกันในหลายมาตรา แต่เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ คือมาตรา 285 ที่เป็นเหตุเพิ่มโทษโดยจะอธิบายได้ดังนี้

มาตรา 285 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม¹⁵

¹⁴ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2565, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/069/T_0127.PDF

¹⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295, จากคณะวิชาการ the justice group ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ล่าสุด พ.ศ. 2564, (ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2564), น. 102-103.

มาตรานี้เป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องรู้ข้อเท็จจริงนั้นตามมาตรา 62 วรรคท้าย คือต้องรู้ว่าเป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่น การไม่รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็ไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 แล้วแต่กรณี¹⁶

จะเห็นได้ว่ามาตรา 285 นั้นเป็นเหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัวที่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขแห่งเหตุเพิ่มโทษมาจากข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำโดยความสัมพันธ์อันเป็นเหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัวตามมาตรา 285 นี้แบ่งออกเป็นการกระทำต่อบุคคล ดังนี้

- 1) ผู้สืบสันดาน หมายถึง ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา
- 2) ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล เป็นการกล่าวถึงการอยู่ในความดูแลของผู้กระทำ กล่าวคือ ผู้เป็นครู อาจารย์นั้นไม่เพียงแต่มีหน้าที่ในการสอนความรู้เท่านั้นแต่มีหน้าที่จะต้องดูแลศิษย์ของตนด้วย
- 3) ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ คือ การที่ผู้กระทำความผิดนั้นมีหน้าที่ในการควบคุม โดยผู้ถูกกระทำเป็นผู้ที่อยู่ในความควบคุมดังกล่าว อาทิ นักโทษ หรือผู้ที่ถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ เป็นต้น
- 4) ผู้อยู่ในความปกครอง สำหรับผู้อยู่ในความปกครองนั้นตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ได้มีหลักคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้กล่าวถึงผู้อยู่ในความปกครองเอาไว้เช่นกัน โดยปรากฏอยู่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 219/2554
- 5) ผู้อยู่ในความพิทักษ์ หมายถึง ผู้ที่อยู่ในความพิทักษ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 6) ผู้อยู่ในความอนุบาล หมายถึง ผู้ที่อยู่ในความอนุบาลที่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁷
- 7) ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากกฎหมายฉบับเก่า ซึ่งหมายความว่า ผู้อยู่ภายใต้ความปกครองตามความเป็นจริงและตามกฎหมาย

ในที่นี้จะขอลำดับถึงคำว่า “ผู้อยู่ในความปกครอง” ซึ่งหมายความว่า ความปกครองในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้นไม่รวมถึงความปกครองตามพินัย โดยเห็นว่ามาตรา 285 ได้เอานิยามความหมายของคำว่าผู้อยู่ในความปกครองในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ ทำให้เกิดปัญหาว่าผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง เช่น พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ญาติซึ่งรับลูกเลี้ยงหรือหลานมาดูแล โดยการให้ความหมายดังกล่าวในมาตรา 285 นั้น เป็นเหตุให้ผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงนั้น เช่น พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง หรือญาติ หากกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศต่อผู้อยู่ในความปกครองของตนเองไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 285 เพราะคำว่าผู้อยู่ในความปกครองนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้หมายถึงเฉพาะผู้อยู่ในความปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้อยู่ในความปกครองตามความเป็นจริง จึงเห็นได้ว่าการตีความของ

¹⁶ วีรวัฒน์ ปวรจารย์, คำบรรยายเนติบัณฑิต, ภาค 1 สมัยที่ 72, (2562), น. 274.

¹⁷ นภาพรณ ปานศรีแก้ว, “การกำหนดเหตุจูงใจในความผิดที่กระทำต่อเด็กและเยาวชน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560), น. 53-54.

กฎหมายเช่นนี้มิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะเพิ่มโทษให้ผู้กระทำที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ถูกกระทำที่ต้องรับโทษหนักขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 219/2554 การข่มขืนกระทำชำเราลูกเลี้ยงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำชำเราแก่ผู้สืบสันดานและผู้อยู่ในความปกครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ผู้อยู่ในความปกครองตามบทบัญญัติดังกล่าวต้องหมายถึง ผู้อยู่ในความปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้เสียหายเป็นเพียงลูกเลี้ยงของจำเลยที่ 1 ซึ่งตามกฎหมายไม่ได้อยู่ในความปกครองของจำเลยที่ 1 และผู้เสียหายไม่ใช่ผู้สืบสันดานของจำเลยที่ 1 ด้วย จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราแก่ผู้สืบสันดานและผู้อยู่ในความปกครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 คงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคแรก

ซึ่งเห็นได้ว่าหากใช้กฎหมายเก่าโดยนำมาตรา 285 เดิมมาใช้บังคับกับการกระทำต่อ ลูกเลี้ยง หลาน บุตรบุญธรรม ผู้อยู่ในความอนุเคราะห์ในความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นถือเป็นความผิดตามบททั่วไปเท่านั้นหาได้เป็นความผิดในบทฉกรรจ์แต่อย่างใด เพราะบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นไม่ว่าจะเป็นลูกเลี้ยง หลาน บุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นผู้อยู่ในความปกครองตามความเป็นจริงมิใช่ผู้อยู่ในความปกครองตามกฎหมาย จึงมิได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 285 ที่เพิ่มโทษ

ด้วยเหตุนี้ในกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่ปี 2562 ได้มีการเพิ่มเติมคำว่า ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดเข้ามา เพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจปกครองตามพยานด้วย การมีบทบัญญัติดังกล่าวก็จะช่วยแก้ปัญหาให้สามารถที่จะลงโทษผู้กระทำที่ใช้โอกาสจากการที่ตนมีอำนาจเหนือแต่ไม่ได้มีอำนาจปกครองตามกฎหมายให้สามารถที่จะถูกลงโทษได้หนักขึ้น¹⁸

นอกจากนี้การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในครั้งนี้นี้ยังมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยน แนวคำพิพากษาที่มีอยู่เดิมให้เป็นไปในแนวทางที่ควรจะเป็นด้วย กล่าวคือ มีการบัญญัติถ้อยคำว่า ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดในตอนท้ายของมาตรา 285 เพื่อเปลี่ยนแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่วางแนวว่า ผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครอง หมายถึงเฉพาะอำนาจปกครองทางนิติชนเท่านั้นไม่รวมถึงอำนาจปกครองทางพฤตินัยด้วย การบัญญัติเพิ่มความในในตอนท้ายของมาตรา 285 นี้จะทำให้สามารถกินความไปถึงผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองทางพฤตินัยด้วย¹⁹

มาตรา 285 ใหม่จึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้มีการเพิ่มโทษผู้ปกครองตามความเป็นจริงที่ข่มขืนกระทำชำเราผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยโดยการเพิ่มคำว่า “ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด” ในมาตรา 285 ใหม่ ดังนั้น พ่อเลี้ยงข่มขืนลูกเลี้ยงตามกฎหมายใหม่พ่อเลี้ยงจะถูกเพิ่มโทษหนึ่งในสามตามมาตรา 285 ด้วย²⁰

จึงเห็นได้จากการแก้ไขกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศในมาตรา 285 ที่เพิ่มเติมคำว่า ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดมาเพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจความปกครองตาม

¹⁸ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะบางประการ,” นิตยสารตุลพาท, ปีที่ 67, เล่มที่ 3, น. 14 (2563).

¹⁹ เพ็ญอ้วน, น. 15.

²⁰ ปกป้อง ศรีสนิท, “การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องเพศ: เมื่อคดีข่มขืนยอมความไม่ได้อีกต่อไป,” 22 สิงหาคม 2562, สืบค้นจาก <https://www.the101.world/rape-in-thai-law-2/>

ความเป็นจริงด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและคุ้มครองบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจปกครองไม่ว่าจะตามความจริงหรือตามกฎหมายให้ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน

จึงเห็นว่าควรที่จะนำเอากฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศในมาตรา 285 คำว่า ผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองด้วยประการอื่นใดที่บัญญัติแก้ไขขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้อยู่ใต้อำนาจปกครองทั้งตามความเป็นจริงและตามกฎหมายให้ผู้ซึ่งกระทำได้รับโทษหนักขึ้นต่างจากการกระทำต่อบุคคลทั่วไป มาใช้เทียบเคียงเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดโดยให้รับโทษหนักขึ้นจากความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295

เพราะบุคคลผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดนั้น ไม่ว่าจะเป็นลูกเลี้ยง บุตรบุญธรรม หลาน ผู้อยู่ในความอนุเคราะห์หรืออยู่ในอำนาจปกครองด้วยประการต่าง ๆ นั้นโดยส่วนใหญ่แล้วไม่กล้าที่จะใช้สิทธิเรียกร้องร้องทุกข์ ขอความช่วยเหลือ เนื่องจากต้องพึ่งพาผู้กระทำความผิดไม่ว่าโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือเกรงกลัวว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันสังคม อันส่งผลกระทบต่อตัวผู้ถูกระทำเป็นอย่างมากแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายคนปกติทั่วไป ทั้งยังทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสทำผิดสำเร็จมากอีกด้วย

อีกทั้งคณะอนุกรรมการฯได้จัดทำข้อเสนอหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งมีสาระสำคัญ 3 ประการดังนี้ (1)เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสวนรวม (2)เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ (3)ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับทำให้อาการระงับได้ หากโดยสภาพแล้วไม่ใช้ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงสมควรใช้โทษปรับทางปกครองแทนหรือวิธีการอื่นแทนคาปรับ

จากบทบัญญัติในหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 77 นั้นเห็นว่าการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในกรณีทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดนั้น เห็นว่าควรกำหนดเป็นโทษทางอาญา เพราะครบหลักเกณฑ์ทั้งสามข้อข้างต้นเพราะ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่มีวิธีอื่นมายับยั้งผู้กระทำได้ จึงควรกำหนดเป็นโทษทางอาญาที่ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น

อีกทั้งมาตรา 295 ตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบันนั้นก็ครอบคลุมถึงการทำร้ายระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน เพราะทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสทำผิดสำเร็จมากกว่าการทำร้ายบุคคลซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งผู้ถูกทำร้ายที่มีความสัมพันธ์กันนั้นก็มักกล้าที่จะใช้สิทธิของตน จึงเห็นว่ากฎหมายในเรื่องดังกล่าวในปัจจุบันนั้นไม่มีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะเพิ่มโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นกว่าการทำร้ายบุคคลทั่วไป

4. เหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามกฎหมายต่างประเทศ

4.1 ประเทศฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศส²¹ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้บัญญัติไว้ใน Nouveau Code Penal 1994 โดยได้มีการบัญญัติไว้ในบทที่ 2 ในเรื่องการกระทำความผิดเกี่ยวกับร่างกายหรือจิตใจของบุคคลอื่นใน ส่วนที่ 1 เจตนาก่อทำความผิดต่อร่างกายของบุคคลอื่นซึ่งมีการบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 222- 1 ถึงมาตรา 222-18-2 โดยหากเป็นการทำร้ายร่างกายตามปกติที่ให้เกิดความเจ็บป่วยต่อร่างกายหรือโดยทรมานแก่บุคคลอื่น มาตรา 222-1 กำหนดว่าผู้กระทำนั้นจะต้องรับโทษจำคุก 15 ปี

ส่วนในกรณีเหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น แม้จะมีได้มีการเขียนไว้เฉพาะโดยชัดแจ้งแต่ก็ได้นำบทลงโทษมาเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการยับยั้งและป้องกันอาชญากรรมโดยหากมีการกระทำอันเข้ากรณีเหล่านี้ ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้นกว่าการทำร้ายร่างกายตามปกติซึ่งพอจะสรุปได้ ดังต่อไปนี้

- (1) หากเป็นการทำร้ายร่างกายเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
- (2) หากเป็นการทำร้ายร่างกายผู้ที่อ่อนแอ (Vulnerabiliy) ไม่ว่าจะจากอายุ ความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความพิการ หรือเพราะเป็นหญิงมีครรภ์ โดยความอ่อนแอนี้สามารถเห็นประจักษ์และผู้กระทำความผิดรู้ข้อเท็จจริงนั้น
- (3) หากเป็นการทำร้ายร่างกายบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือเป็นบิดามารดาที่มาจาก การรับบุตรบุญธรรม (The Adoptive Father or Mother)
- (4) หากเป็นการทำร้ายร่างกายผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตำรวจ ทหาร พนักงานศุลกากร พนักงานคุมประพฤติ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจกระทำการหรือมีหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด พนักงานดับเพลิงไม่ว่าจะมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือเป็นอาสาสมัครก็ตาม (whether Professional or Volunteer)
- (5) หากเป็นการทำร้ายร่างกายคู่สมรส (Spouse) หรือผู้สืบสันดานโดยตรง (Direct Descendants) หรือสมาชิกบุคคลในครอบครัวเพราะเหตุที่มีหน้าที่ที่จะต้องดูแล
- (6) หากเป็นการทำร้ายร่างกายพนักงานขนส่งมวลชน หรือได้รับมอบหมายโดยเฉพาะหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่โดยผู้กระทำรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้น
- (7) หากเป็นการทำร้ายร่างกายพยาน ผู้เสียหาย เพื่อยับยั้งบุคคลนั้นในการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือร้องทุกข์ต่อกระบวนการยุติธรรม หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นพยานหรือฟ้องร้องหรือเพราะการที่บุคคลนั้นมีหน้าที่ในทางคดี
- (8) หากเป็นการทำร้ายร่างกายคู่หมั้นหรือโดยการกระทำของบุคคลหรือผู้สมคบ (Accomplices) ตั้งแต่ 2 คน หรือเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (Premeditation)

²¹ University of Cambridge, “Criminal Code of the French Republic,” Retrieved from

[http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/30, 2017 \(September, 29\).](http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/30, 2017 (September, 29).)

(9) หากการทำร้ายร่างกายนั้นเป็นการกระทำโดยใช้อาวุธ

ดังนั้น หากการกระทำเป็นการกระทำผิดที่เข้ากรณีอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวไว้ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 20 ปีตามมาตรา 222-3 ในประเทศฝรั่งเศสนั้นความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้มีบัญญัติไว้ใน Nouveau Code Penal 1994 โดยหากเป็นการทำร้ายร่างกายตามปกติที่ให้เกิดความเจ็บป่วยต่อร่างกายหรือโดยทรมานแก่บุคคลอื่น มาตรา 222-1 กำหนดว่าผู้นั้นจะต้องรับโทษจำคุก 15 ปี

ส่วนในกรณีเหตุฉุกเฉินในการทำร้ายร่างกายนั้นแม้จะมีได้เขียนไว้โดยเฉพาะโดยชัดแจ้งแต่ได้นำเอาบทลงโทษมายับยั้งป้องกันหากการกระทำเข้ากรณีเหล่านี้ คือ (5) หากเป็นการทำร้ายร่างกายคู่สมรส (Spouse) หรือผู้สืบสันดานโดยตรง (Direct Descendants) หรือสมาชิกบุคคลในครอบครัวเพราะเหตุที่มีหน้าที่ที่จะต้องดูแล

จึงเห็นได้ว่าหากเป็นการทำร้ายสมาชิกบุคคลในครอบครัวเพราะเหตุมีหน้าที่ที่จะต้องดูแล กรณีนี้ก็ถือเป็นเหตุฉุกเฉินที่มีโทษสูงกว่าการทำร้ายบุคคลทั่วไปโดยผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 20 ปีตามมาตรา 222-3 ซึ่งมีโทษจำคุกสูงกว่าการทำร้ายร่างกายตามปกติ 5 ปี

โดยการทำร้ายร่างกายสมาชิกบุคคลในครอบครัวนั้นเพราะเหตุมีหน้าที่ที่จะต้องดูแล หมายถึง บุคคลซึ่งอยู่ในครอบครัวเดียวกันทั้งตามความเป็นจริงและตามกฎหมาย เช่น ลูกเลี้ยง หลาน บุตรบุญธรรม ซึ่งก็คือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดนั่นเอง

4.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี²² ความผิดฐานทำร้ายร่างกายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นได้มีการบัญญัติไว้ใน The German Penal Code of 1993 โดยบัญญัติไว้ในบทที่ 17 เรื่องความผิดต่อร่างกายซึ่งหากเป็นการทำร้ายร่างกายธรรมดาจะมีบัญญัติไว้ในมาตรา 223 โดยบัญญัติว่า การทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บ

(1) ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับ...”

ส่วนในเรื่องเหตุฉุกเฉินในความผิดฐานทำร้ายร่างกายจะมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะใน มาตรา 225 และยังมีการบัญญัติในรูปแบบอื่นที่แม้จะไม่ได้อยู่ในมาตราของเหตุฉุกเฉินแต่ก็เป็นกรณีการทำร้ายร่างกายที่มีบทลงโทษหนักขึ้นกว่าการทำร้ายร่างกายทั่วไป ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) หากเป็นการกระทำโดยใช้อาวุธมีด หรือเครื่องมือ หรือมีผู้ร่วมกระทำมากกว่า 2 คนระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน - 10 ปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ และแม้แต่พยายามกระทำความผิด ก็ต้องได้รับโทษตามมาตรา 224 ด้วย

2) หากเป็นการกระทำโดยทรมาน หรือโดยทารุณโหดร้ายต่อบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือ บุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยเจตนาให้ได้รับความอ่อนแอ หรือทำแก่บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่ผู้นั้น

²² The German Penal Code of 1993, Retrieved from

http://www.legislationline.org/download/action/download/id/6115/file/Germany_CC_am2013_en.pdf, 2017 (September, 29).

ต้องคอยดูแล หรือด้วยอาชีพ หรือตามสัญญา หรือผู้ในกระทำให้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพโดยละเอียดที่จะดูแลตามหน้าที่ ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษจำคุก 6 เดือน - 10 ปี ตามมาตรา 225(1) หากได้กระทำโดยไม่รุนแรงจะต้องได้รับโทษจำคุก 3 เดือน - 5 ปี ตามมาตรา 225(4)²³

ส่วนในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนั้นความผิดฐานทำร้ายได้มีการบัญญัติไว้ใน The German Penal Code of 1993 โดยบัญญัติไว้ในบทที่ 17 เรื่องความผิดต่อร่างกายซึ่งหากเป็นการทำร้ายร่างกายธรรมดาจะมีบัญญัติไว้ในมาตรา 223 โดยบัญญัติว่า “การทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บ (1) ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับ...”

ส่วนในเรื่องเหตุการณ์ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจะมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะใน มาตรา 225

ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ หากเป็นการกระทำโดยทรมานหรือโดยทารุณโหดร้ายต่อบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือบุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยเจตนาให้ได้รับความอ่อนแอ หรือทำแก่บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่ผู้นั้นต้องคอยดูแล หรือด้วยอาชีพ หรือตามสัญญา หรือผู้ในกระทำให้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพโดยละเอียดที่จะดูแลตามหน้าที่ ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษจำคุก 6 เดือน - 10 ปี ตามมาตรา 225(1) หากได้กระทำโดยไม่รุนแรงจะต้องได้รับโทษจำคุก 3 เดือน - 5 ปี ตามมาตรา 225(4)

จึงเห็นได้ว่าหากเป็นการทำร้ายแก่บุคคลที่ผู้นั้นต้องคอยดูแลต้องได้รับโทษ 6 เดือน ถึง 10 ปี ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีโทษหนักกว่าการทำร้ายร่างกายทั่วไปซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

ซึ่งการทำร้ายอันเป็นเหตุการณ์ของทั้งสองประเทศนั้นยังคงมีความแตกต่างกัน คือ ในประเทศฝรั่งเศสนั้นการทำร้ายร่างกายสมาชิกบุคคลในครอบครัวอันเป็นเหตุการณ์นั้นต้องมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลด้วย แต่การทำร้ายร่างกายในประเทศเยอรมันอันเป็นเหตุการณ์นั้นระบุเพียงว่ากระทำแก่บุคคลในครอบครัวก็เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเช่นกัน และในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนั้นคุ้มครองถึงบุคคลที่ผู้นั้นต้องคอยดูแลไม่ว่าด้วยอาชีพหรือตามสัญญา นั้นหมายถึง ผู้มีหน้าที่ต้องดูแลตามความเป็นจริงอาจจะเป็น ลุง ป้า น้า อา หรือตามอาชีพ เช่น สถานที่รับเลี้ยงเด็ก

5. บทสรุป

นับตั้งแต่มีการบัญญัติประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พุทธศักราช 2451 จนมาถึงประมวลกฎหมายอาญาในฉบับปัจจุบัน ปรากฏว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเนื้อหาสาระสำคัญในตัวบทแต่อย่างใดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเหตุการณ์ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 296 ยังคงยึดติดกับเหตุการณ์ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น กล่าวคือหากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ให้พิจารณาว่าเข้าลักษณะเหตุการณ์ตามมาตรา 289 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นหรือไม่ ถ้าเข้าก็ให้ถือว่าผู้นั้นต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 296 ที่เป็นบทบัญญัติให้นำ

²³ นภวรรณ ปานศรีแก้ว, “การกำหนดเหตุการณ์ความผิดที่กระทำต่อเด็กและเยาวชน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560), 78.

มาตรา 289 มาใช้บังคับ ทั้งเหตุการณ์ตามมาตรา 289 ก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่บุคคลซึ่งอยู่ภายใต้ อำนาจด้วยประการอื่นใดเอาไว้

จากกรณีที่ได้ศึกษาถึงการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดโดยได้ศึกษาทั้งกฎหมาย ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศนั้น ย่อมเห็นถึงความแตกต่างของการกำหนดเหตุการณ์ ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยกฎหมายของประเทศไทยนั้นในความผิดฐานทำร้ายร่างกายกรณีทั่วไปนั้น มี บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 และเหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีบัญญัติไว้ใน มาตรา 296 โดยนำเอามาตรา 289 มาใช้หากมีลักษณะประการใดประการหนึ่งในมาตรา 289 โดยมาตรา 289 นี้เป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น จึงเห็นได้ว่าในประเทศไทยนั้นกรณีของการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วย ประการอื่นใดนั้นเป็นความผิดตามมาตรา 295 เท่านั้นมิได้มีการบัญญัติให้รับโทษหนักขึ้นแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่าไม่ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่าใดนัก

เมื่อพิจารณาจากการแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ที่แก้ไขเพิ่มเติมคำ ว่า “ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด” เข้ามาทำให้บุคคลซึ่งอยู่ภายใต้ความปกครองตามความเป็นจริง ได้รับความคุ้มครองเพิ่มมากขึ้นโดยผู้ร่างกฎหมายเจตนาให้หมายถึงผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองตามความเป็น จริงทุกประการ ทั้งนี้เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายให้บุคคลผู้ถูกระงับได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน จึงเห็นควรที่จะนำคำตามมาตรา 285 คำว่า “ผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด” มาใช้บังคับเป็นเหตุเพิ่ม โทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นต่างจากการทำร้ายบุคคลโดยทั่วไป

เมื่อศึกษาถึงกฎหมายในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศฝรั่งเศสหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันหรือ ประเทศกรีซเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายบุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่ผู้นั้นต้องคอยดูแล ซึ่งเทียบได้ กับคำว่าผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดในประเด็นที่ศึกษาอยู่นี้เห็นว่าทั้งสามประเทศดังกล่าวได้บัญญัติ ถึงการกระทำต่อผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดโดยกำหนดให้เป็นเหตุการณ์ไว้ซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้น จากการทำร้ายในกรณีทั่วไป ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับทั้งสามประเทศดังกล่าว เพราะเมื่อคำนึงถึงความร้ายแรง ผลกระทบ ความรุนแรงที่ได้รับ จึงสมควรกำหนดให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการ อื่นใดเป็นเหตุการณ์ซึ่งมีโทษสูงขึ้นกว่าการทำร้ายในกรณีทั่วไป และการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจนั้นไม่จำเป็นต้อง คำนึงว่าผู้ที่ถูกระงับนั้นจะมีอายุเท่าใดก็ตาม

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงเหตุเพิ่มโทษในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 296 นั้นเห็นได้ว่าได้นำเอาบัญญัติ ของมาตรา 289 มาใช้บังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น แต่ข้าพเจ้าเห็นว่ายังมีเหตุเพิ่มโทษอีกหลายประการ ที่ควรบัญญัติไว้นอกเหนือจากมาตรา 296 ตัวอย่างเช่น การทำร้ายบุคคลในครอบครัว การทำร้ายร่างกายเด็ก การทำร้ายผู้พิการหรือทุพพลภาพ แต่ที่จะกล่าวนี้เฉพาะการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด เนื่องจากการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดนั้นมีผลกระทบรุนแรงกว่าการทำร้ายบุคคลทั่วไปใน เรื่องของภาวะจิตใจ และผู้ถูกระงับก็ไม่กล้าที่จะร้องทุกข์ กล่าวโทษ ขอความช่วยเหลือ เพราะเหตุที่ว่า

ผู้กระทำความผิดมีความสัมพันธ์กับตน หรือต้องพึ่งพาผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดสำเร็จได้โดยง่ายและกระทำผิดซ้ำๆโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย อันส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้ถูกระทำเป็นอย่างมาก จึงเห็นควรที่รัฐจะมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่เพื่อคุ้มครองผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดมากกว่าบุคคลทั่วไป เพื่อที่บุคคลนั้นจะได้ไม่ถูกกดขี่ข่มเหง และทำให้อาชญากรรมลดน้อยลง ทั้งนี้เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนในสังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยบัญญัติเหตุการณ์ของการทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองด้วยประการอื่นใดแตกต่างหากจากการทำร้ายบุคคลทั่วไป โดยเพิ่มเติมมาตรา 295/1 ลงไปในประมวลกฎหมายอาญา มีเนื้อความว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองด้วยประการอื่นใดจนเป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษหนักขึ้นหนึ่งในสามของโทษตามมาตรา 295”

2) หากเป็นการทำร้ายผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใดให้ได้รับอันตรายสาหัสต้องมีเหตุเพิ่มโทษโดยบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 298/1 โดยมีเนื้อความว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อยู่ภายใต้อำนาจปกครองด้วยประการอื่นใดจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษหนักขึ้นหนึ่งในสามของโทษตามมาตรา 297”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.
- คณิต ณ นคร. พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553.
- คณิต ณ นคร. วารสารอัยการ. ผู้เสียหายในคดีอาญา, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (2521): 48.
- จิตติ ดิงศภัทิย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2525.
- จิตติ ดิงศภัทิย์. กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และ ภาค 3. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2532.
- ปกป้อง ศรีสนิท. กฎหมายอาญาขั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.
- ปกป้อง ศรีสนิท. การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องเพศ: เมื่อคดีข่มขืนยอมความไม่ได้อีกต่อไป, 2562.
- วีรวัฒน์ ปวราจารย์. คำบรรยายเนติบัณฑิต. ภาค 1 สมัยที่ 72. หน้า 274, 2562.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะบางประการ.” นิตยสารดุลพาห. ปีที่ 67. เล่มที่ 3. (2563): 14-15.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. “การกำหนดเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำที่ใช้วิธีการที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นกรณีธรรมดาให้ต้องระวางโทษหนักขึ้น.” วารสารสุทธิปริทัศน์. ฉบับที่ 1. (2564).
- อัจฉริยา ชูตินันท์. “หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย.” วารสารสุทธิปริทัศน์. ฉบับที่ 3. (2564): 30-32.